

Seisukohad Euroopa meediavabaduse määruse menetluseks

Lugupeetud kolleegid

Euroopa Komisjon (KOM) avaldas 16.09.2022 Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse eelnõu, millega kavandatakse luua meediateenuste ühise raamistiku (Euroopa meediavabaduse määrus) ja millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL, eelnõu (dokument 2022/0277(COD)). EMFA määrus (*European Media Freedom Act*) loob tulevikus ühtse õigusraamistiku meediateenuste siseturul.

Siseministeerium peab väga oluliseks igakülgselt edendada meediavabadust ja toetab ühistel väärtustel põhinevaid Euroopa Liidu (ELi) üleseid lahendusi. Näeme suurt potentsiaali Kultuuriministeeriumi eestvedamisel menetletaval EMFA määruel ning peame tähtsaks tuua määruse menetlemisel välja sisejulgeolekuga seotud mõjud ja aspektid.

Meedia sõltumatus ja sõnavabadus on Euroopa väärtusruumis võtmetähtsusega. Samas tuleb arvestada, et meie kõrval on riike, kus autoritaarsed režiimid õigustavad ja õhutavad sõda ning levitavad ka Euroopa Liidu meediamaastikul meile vaenulikku desinformatsiooni. Nad teevad seda muu hulgas ka riigivõimu täieliku kontrolli all olevate meedia- ja veebikanalite kaudu. See puudutab eelkõige Venemaa Föderatsiooni, kes kasutab oma mõjutustegevuse relvana **kõikvõimalikke kontrollialuseid meediavorme, mida Euroopa vaates tuleb käsitleda kvaasimeediana.**

Venemaa Föderatsiooni mõjutustegevus ELi ja liikmesriikide suunal on pikaajaline, järjekindel ja süsteemne, nii avalik kui ka varjatud ning **selle eesmärgiks on lõhkuda ELi ühtsust, mõjutada meie ühiskondi ja avalikku arvamust**, sh seoses Venemaa sõjalise agressiooni vastu juba kehtestatud, aga ka kavandatavate rahvusvaheliste sanktsioonidega. **On oluline, et Venemaa kvaasimeedia suhtes kehtestatud sanktsioonid ei lõpeks vaikselt tähtaja saabumisel, vaid alles siis, kui Venemaa Föderatsioon suudab luua tingimused vaba meedia eksisteerimiseks.**

Venemaa Föderatsiooni desinformatsiooni ja valeinfo süsteemne, massiivne ja järjepidev levitamine kontrollitud meediakanalite kaudu **kahjustab Euroopa meedia- ja väärtusruumi ning meie ühiskondade stabiilsust ning riikide julgeolekut.**

Eestis on desinformatsiooni tuvastamise ja reageerimise kaasatud nii riigisektor, erasektor kui ka vabatahtlikud ühendused ja tavakodanikud. Meil on volitatud asutus, mis hindab ja vajadusel ka piirab vaenuliku mõjutustegevuse ja sõjapropaganda kanaleid ning erasektor (sh meedia) on rakendanud faktikontrolli põhimõtte. Tagatud on süsteemne järelevalve. **Selline lähenemine on oluline kehtestada ELi-ülevalt.**

Riigikaitseadus ja Riigikaitse Arengukava mittesõjalised osad käsitlevad muu hulgas riigikaitse ja julgeoleku kindlustamist ning psühholoogilise kaitse korraldamist. Tähtis on asjaolu, et tulevane ELi regulatsioon **ei takistaks riikidel riigisisest psühholoogilise kaitse meetmete ega ka muude riigikaitseliste ja julgeolekumeetmete rakendamist.** Oluline, et **ELi elanikud oleksid kaitstud kõikide meediavormide kaudu - nii telemaastikul, veebis kui ka läbi satelliitkanalite.**

Sellest tulenevalt teeme Siseministeriumi poolt ettepanekud võtta EL meediavabaduse määruse menetlemisel järgmised sisejulgeolekuga seotud seisukohad:

1. Autoritaarsete režiimide kontrolli all olevaid infoallikaid tuleb ELi vaates käsitleda **kvaasimeediana. Sõjapropagandale, mõjutustegevusele ja desinformatsioonile ei saa pakkuda Euroopa Liidus sõltumatute meediakanalitega samaväärset informuumi/õigusruumi.**
2. Näeme Venemaa „ametlike“ infoallikate puhul sageli süsteemset sõjapropagandat, valeudiseid, manipulatsioone, võltsmeedia loomist, aga ka allikapetu ja ekspertisipesu. **Tähtis on ELi-ülevalt teadvustada selle taga julgeolekuohte ning võtta seda arvesse määruse eelnõu menetlemisel.**
3. **Mõjutuskanalite ja autoritaarsete režiimide poolt kontrollitava kvaasimeedia levi tõhus piiramine Euroopas kõigil meediaplatformidel on vajalik, põhjendatud ja on otseselt tarvilik Euroopa Liidu stabiilsuse, turvalisuse ja demokraatliku maailma väärtuste ning meie rahvaste turvalisuse ja vabaduse kaitseks.** Eesti toetus sellistele sammudele on olemas ja meie tegutsemise- ning koostöötahe tugev.
4. Sageli on infomanipulatsioon keeruline tuvastada ning seda **võimekust tuleb ELi-ülevalt üheskoos arendada.** Selleks on vaja püsivat ja süsteemset finantseerimist ning koordineeritud infovahetust. Näeme selles suurt potentsiaali Euroopa Komisjoni jaoks.
5. EL meediavabaduse määruse sõnastus **ei tohi takistada või kitsendada tulevikus riigi julgeolekualaseid ja riigikaitseliste otsuseid, kuna need on iga liikmesriigi ainupädevuses.**
6. Riikidel peab säilima õigus põhjendatud juhtudel rakendada kvaasimeedia suhtes piiravaid meetmeid siseriiklikult ning esitada põhjendatud ettepanekuid ELi-üleste sanktsioonide rakendamiseks. Ühised seisukohad taoliste põhjenduste osas peavad võimaldama **paindlikku lähenemist**, kuna meediamaastik pidevalt areneb ja muutub. Samuti on oluline leppida keskselt kokku **tõhusad järelevalvemeetmed, mille puhul näeme olulist rolli liikmesriikide sõltumatutel reguleerivad asutustel või organitel (NRA-d).**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Veiko Kommusaar
sisejulgeoleku asekanter

Liina Pello 6125040
liina.pello@siseministerium.ee